

DE WET ZORG EN DWANG (WZD) VERVANGT DE BOPZ IN 2020. IS UW CLIENTENVERTROUWENSPERSOON EN KLACHTENFUNCTIONARIS HIER AL VOLDOENDE OP VOORBEREID?

Door Marijke Levelink, [Quasir, Expertisecentrum klachten, calamiteiten en geschillen Zorg en Welzijn](#)

WAT VERANDERT ER?

De Wet Bijzondere Opnemingen Psychiatrische Ziekenhuizen (Bopz) beschermt de rechten van cliënten die te maken krijgen met dwang in de zorg. Per 1 januari 2020 wordt deze wet vervangen door twee andere wetten, namelijk de Wet Zorg en Dwang (WZD) en de Wet Verplichte GGZ (WVGGZ). Dit keer informeren wij u graag over de consequenties van de Wzd.

DE WET ZORG EN DWANG

Wat is er nieuw?

De Bopz is primair gericht op psychiatrische behandelingen in een psychiatrisch ziekenhuis. De nieuwe Wzd sluit beter aan bij de zorg voor mensen met dementie of een verstandelijke beperking, waardoor ook mensen die hun wil niet meer kunnen uiten beschermd worden.

Een belangrijk uitgangspunt bij deze wet is 'nee, tenzij ...'. Dat betekent dat vrijheidsbeperking of onvrijwillige zorg in principe niet mag worden toegepast. Dwang hoort niet thuis in de zorg voor ouderen en gehandicapten. Gevaarlijke situaties moeten altijd worden opgelost met vrijwillige zorg, tenzij er sprake is van ernstig nadeel voor de cliënt of zijn omgeving. Zorgverleners moeten zolang mogelijk zoeken naar alternatieven voor onvrijwillige zorg.

Anders dan in de Bopz is de Wzd ook van toepassing op de vrijwillig opgenomen cliënt, namelijk als de cliënt wilsonbekwaam is en specifiek in wet genoemde vormen van zorg worden toegepast (bijvoorbeeld beperking van de bewegingsvrijheid). De wet regelt dat cliënten alleen zorg krijgen die in het zorgplan is opgenomen en waar de cliënt mee instemt.

De Wzd gaat niet alleen gelden in instellingen, maar bijvoorbeeld ook in de thuissituatie, op een logeeropvang en in kleinschalige woonvormen. Het regelt ook de opname in een zorginstelling, zowel die zonder instemming en zonder verzet, als bij gedwongen opname.

Iedere zorgaanbieder die kiest voor het aanbieden van onvrijwillige zorg zal zich moeten registreren in een register, dat is ingesteld door het Ministerie van VWS.

Zorgplan

Komen de zorgverlener en de cliënt niet tot overeenstemming over vrijwillige zorg? Dan moet de zorgverlener een stappenplan doorlopen waardoor de situatie van de cliënt goed wordt geanalyseerd, alle alternatieven voor vrijwillige zorg worden bekeken, en externe deskundigheid wordt ingeschakeld. Als onvrijwillige zorg echt de enige manier is om 'ernstig nadeel' te voorkomen, is verantwoord toezicht verplicht. Een cliënt kan niet in zijn vrijheid worden beperkt en vervolgens alleen worden gelaten.

Rechtspositie van de cliënt wordt versterkt

Ook in de rechtspositie van de cliënt verandert het een en ander. Cliënten en hun vertegenwoordigers kunnen een beroep doen op een **onafhankelijke**

cliëntenvertrouwenspersoon. Daarbij moet iedere zorgaanbieder zich aansluiten bij een **externe klachtencommissie:** deze moet worden ingesteld door representatieve organisaties van zorgaanbieders en van cliënten. Deze klachtencommissie behandelt alleen klachten over de in de Wzd met name genoemde beslissingen.

WAT IS ER NODIG?

Om adequaat te kunnen reageren op de nieuwe wetgeving is het van belang dat uw cliëntenvertrouwenspersoon, klachtenfunctionaris en zorgmanagers goed geïnformeerd zijn over de komende veranderingen die niet alleen de positie van de cliënt, maar ook die van henzelf zal veranderen. Met name het cliëntenvertrouwenwerk wordt anders georganiseerd en de rol wordt geformaliseerd.

MEER KENNIS EN VAARDIGHEDEN?

Quasir ondersteunt uw organisatie graag in dit proces met incompany trainingen die betrekking hebben op de nieuwe wetgeving en de rol hierbij van de voor uw instelling werkende cliëntenvertrouwenspersonen en klachtenfunctionarissen.

MEER INFORMATIE?

Wilt u meer informatie over de Quasir opleidingen en trainingen op het gebied van wetgeving, klachten- en verbetermanagement, calamiteitenonderzoek, het organiseren van spiegelgesprekken of wilt u advies of uw organisatie en klachtenfunctionaris voldoet aan de eisen vanuit de Wkkgz, de Wzd of de Wvvgz? U kunt zich hiervoor via 0561 - 618711 telefonisch in verbinding stellen met het secretariaat van Quasir. Ook kunt u contact opnemen via het contactformulier op de website van Quasir.